

Medicína pro překladatele.

Česká lékařská terminologie

1. Předpony pro tvorbu medicínských termínů:

sinistro- *levý, vlevo, nalevo* sinistro-cerebral = týkající se levé hemisféry mozku; sinistocardia = posun srdce více vlevo; sinistrophepatal = mající játra na levé straně; sinistrosplenic = mající slezinu na levé straně
dexter/dextro- dextro-aural = slyšící lépe na pravé ucho; dextro-ocular = pravooký; dextrocerebral = více funkční pravá mozková hemisféra; dextromanual = pravoruký

super *nejvyšší ze všech; vyšší než obvykle* superactivity=hyperkativita; superciliary= týkající se oblasti nad obočím, nadoboční; superexcitation= nadměrné buzení; superficial=povrchový; superflexion= nadměrné ohnutí končetiny

superior *vyšší ze dvou, horní*

supra *výše než, shora, nad* supra-axillary= nad podpažní jamkou; supracerebellar= nad vrchní vrstvou malého mozku; supracranial= umístěný na povrchu lebky; supraliminal= nad prahem vnímání; supraorbital= nadočnicový

anterior *přední, přednější, předcházející, dřívější, umístěný více vpředu*

posterior *pozdější, zadní, následující*

prae-/pre- *před něčím, vpředu* prepuce=předkožka; prepyloric=předvrátníkový; precaecocolic = předslepotačnickový; precaecal= předslepostřevní; praecox=předčasný

intra- *uvnitř* intraabdominal=nitrobřišní; intraarticular= nitrokloubní; intracellular=nitrobuněčný; intrachondral= nitrochrupavkový

en-/in- *uvnitř* encephalon=mozek; enzym=enzym; incarcerated=uskřinutý; incest=incest

post- *po, po ukončení* postadaptation= následné přizpůsobení; postanal= umístěný za konečníkem; postaortic = zsrdečnicový; postbrachial= týkající se zadní části paže; postcentral=zaústřední

epi-, peri- *okolo něčeho, při něčem, u něčeho* epicardium= serózní blána okolo srdce; pericardium=osrdečník; epicondylalgia = bolest v nadkloubním hrbolku; perianal=okolo řitě; periarticular= obklopující kloub

ad-/endo- *dovnitř, uvnitř, zevnitř* endo-antitoxin=protijed uvnitř buňky; endo-ectothrix=druh plísně rostoucí ve vlasech; endobronchitis=zánět (uvnitř) průdušek; adnexa=připojené orgány; adrenal=ležící u nadledviny

ab-/exo- *ven, venku, zvenku* exo-erythrocytic=vyskytující se vně červených krvinek; exocardia=vrozená abnormální pozice srdce; exocellular=mimobuněčný; exocytosis=výtok částic z buněk

homo-/homeo- *stejný, totožný, jako jiní* homocentric = soustředný; homochromatic = stejnobarevný; homodont = mající všechny zuby podobného tvaru; homeopathy = homeopatie; homeostasis = homeostáze

hetero-/allo- *jiný, odlišný, jiný než druhý* heterosexual=mající zálibu v jiném pohlaví; heterobranchial= různoramenný; heterogeneity=nestejnorodost; alloaesthesia=pocit doteku na opačné straně těla

contra-/anti- *proti* contraception = antikoncepční, ochrana proti početí; antiallergic = protialergický, anticariogenic = protikazový

2. Popisy drah

ankylo/kypho- (zahnutý, zakroucený, zkroutený) ankylotia = neprůchodnost sluchové trubice; ankylouretia = imperforace močové trubice; kyphosis = ohnutí páteře dopředu;

steno- (úzký, zúžený) stenobregmatic = mající nahoře zúženou lebku, stenochoria = částečné zúžení slzného kanálku; stenosis = zúžení; stenothermal = snášející pouze malou změnu teplot

brachy- (krátko, krátký, zkrácený) brachycardia = zpomalená srdeční činnost; brachycephalus = jedinec s krátkou hlavou; brachykerkic = mající příliš krátké předloktí; brachyskelic = s příliš krátkýma nohama; brachystaphyline = s abnormálně krátkým patrem; brachygnathia = horní předkus

ortho-/eu- (normální, pravidelný, na správném místě, obvyklý) orthodontia = věda o správném růstu zubů; orthopedics = správná chůze; orthosis = ortéza na správnou funkci kloubu; orthotopic = umístěný na správném místě; euaesthesia = normální smyslové vnímání; eubolism = normální metabolismus

brady- (pomalu, zpomalený, pomalejší) bradycardia = zpomalená srdeční činnost; bradypnoe = zpomalené dýchání; bradytocia = abnormálně pomalý porod; bradyrytmia = zpomalená srdeční činnost

tachy- (rychle, rychlý, zrychlený) tachyauxesis = zrychlený růst části organismu oproti celku; tachycardia = zrychlení srdeční činnosti; tachygrafy = těsnopis; tachyphrasia = velmi rychlá řeč; tachypnea = zrychlené dýchání

3. Přípony nemocí a změny těla

-(a)emia porucha krve -émie alcoholaemia = přítomnost alkoholu v krvi;
ametrohaemia = porucha krevního zásobení dělohy; anaemia = chudokrevnost;
argyraemia = výskyt stříbra v krvi; bacteriaemia = přítomnost bakterií v krvi

-agra šířavá bolest orgánu, dna, pakostnice -agra glossagra = bolest jazyka; podagra = podagra; anconagra = loketní dna; arthragra = kloubní pakostnice; carpagra = bolestivá křeč zápěstí

-algia bolest nějakého orgánu -algie abdominalgia = bolest břicha; metopantalgia = bolest čelních dutin; gingivalgia = bolest dásní; uteralgia = bolest dělohy; pedialgia = bolest chodidel

-auxesis chyba růstu -auxie bradyauxesis = zpomalení růstu části organismu;
heterauxesis = nesymetrický a nepravidelný růst tkáně; hysterauxesis = zvětšení dělohy; iridauxesis = nadměrné zesílení duhovky; tachyauxesis = zrychlený růst části organismu oproti celku

-cele kýla -kéle, -kěla hydrocele = hydrokéla; antrocele = nahromadění tekutiny v dutině; archocele = výhřez konečníku; bubonocela = tříselná kýla; diaphragmatocele = tumor bránice

-dynia bolest nějakého orgánu -dynie coeliodynia = bolest břicha; cephalodynia = bolest hlavy; encephalodynia = bolest hlavy; sternodynia = bolest hrudi; artrodynia = bolest kloubů

-ectasy rozšíření obvykle dutého orgánu -ektáze, -ektázie caliectasis = rozšíření pohárku močového; cholangiectasis = rozšíření žlučových kanálků; sialectasis = rozšíření vývodu slinné žlázy; splenectasis = nadměrné zvětšení sleziny; capillarectasia = rozšíření vlásečnic; desmectasia = rozšíření vaziva; proctectasia = rozšíření konečníku nebo řitě

-emesis zvracení -emese blennemesis = zvracení hlenů; haematemesis = chrlení krve; haemosialemesis = haemosialemesis; hyperemesis gravidarum = nadměrné zvracení těhotných; pyemesis = zvracení hnisu

-genesis produkující nějakou látku, tvorba škodlivé látky -gen nebo **-genní**
spermiogenesis = tvorba a vývoj spermií; adermogenesis = špatný vývoj kůže;
agenesis = vrozené nevyvinutí; amelogenesis = formování zubní skloviny; biligenesis = tvorba žluči